

Hasta Merkezli Bakım Yetkinliği (HMBY) Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hasta Merkezli Bakım Yetkinliği (HMBY) Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22634>

Özet

Hasta Merkezli Bakım Yetkinliği (HMBY) Ölçeği, sağlık profesyonellerinin **hasta merkezli bakım** felsefesini uygulama düzeylerini ve bu konudaki öz yeterlik algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek, Arslanoğlu ve Kırılmaz (2019) tarafından Türkçe kültürüne ve diline uyarlanmıştır. **Hasta merkezli bakım**, hastanın bireysel ihtiyaçlarını, değerlerini ve tercihlerini merkeze alan, bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımdır. HMBY Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, Türkiye'deki sağlık hizmetleri araştırmalarında ve eğitim programlarında profesyonellerin **yetkinlik** düzeylerini değerlendirmek için önemli bir psikometrik araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Hasta Merkezli Bakım, Yetkinlik, Hemşirelik, Sağlık Bakım, Ölçek Uyarlaması, Psikometrik, Öz Yeterlik.

Yazarlar

ALİ ARSLANOĞLU, HİLMİ KIRILMAZ

Amaç

HMBY Ölçeği'nin temel amacı, sağlık profesyonellerinin (özellikle hemşirelerin) **hasta merkezli bakım** uygulamalarına yönelik algılanan **yetkinlik** düzeylerini geçerli ve güvenilir bir şekilde belirlemektir. Bu ölçek, profesyonellerin hastalarla etkili iletişim kurma, onların özerkliğine saygı gösterme ve bakıma katılmaları sağlama becerilerini değerlendirir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türkiye'deki sağlık eğitim kurumları ve hastaneler için hasta merkezli bakım eğitimlerinin etkinliğini ölçmek ve bu alandaki gelişim alanlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin yapısal özelliklerinin Türk kültüründe de korunduğunu göstermeyi hedeflemiştir.

Yapı

Hasta Merkezli Bakım Yetkinliği (HMBY), multidisipliner bir **yetkinlik** alanıdır ve genellikle üç temel boyutta incelenir:

Kişilerarası İletişim ve Empati: Hastanın duygularını anlama, aktif dinleme ve etkili geri bildirim sağlama becerisi.

Bireyselleştirilmiş Bakım ve Değerlere Saygı: Hastanın kültürel, ruhsal ve kişisel tercihlerini göz önünde bulundurarak bakım planlama.

Katılım Karar Verme ve Bilgi Paylaşım: Hastay ve ailesini tedavi sürecine aktif olarak dahil etme ve şeffaf bilgi sağlama.

Bu ölçek, sağlık çalışanlarının kendilerini bu boyutlarda ne kadar yeterli gördüklerini ölçerek, hasta merkezli yaklaşımın teoriden pratiğe aktarılmasındaki engelleri ve kolaylaştırıcıları anlamaya yardımcı olur.

Geçerlik

HMBY Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal ve kültürel geçerliliğini kanıtlamak için kapsamlı çalışmalar yapılmıştır.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen **hasta merkezli bakım** kavramını yeterince temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Dil Geçerliliği (Çeviri Etkinliği): Ölçeğin İngilizce orijinali ile Türkçe çevirisi arasındaki anlamsal ve dilbilgisel eşdeğerlik, geri çeviri yöntemi kullanılarak sağlanmıştır.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin faktör yapısını incelemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutları desteklediğini göstermiştir.

Güvenirlik

Uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığı ve kararlılığı incelenmiştir.

Güvenirlik analizleri, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü doğrulamak için **Cronbach Alfa** katsayısı ile değerlendirilmiştir. Çalışmada elde edilen **Cronbach Alfa** değerinin kabul edilebilir sınırların üzerinde olduğu (genellikle .70 ve üzeri) varsayılmaktadır. Yüksek iç tutarlılık, ölçeğin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinin kritik bir aşaması olan faktör analizi, HMBY Ölçeği'nin Türkçe formunun orijinal ölçekle aynı yapısal özellikleri taşıyıp taşımadığını belirlemek için kullanılmıştır.

Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak birden fazla faktörden oluştuğunu ve bu faktörlerin **hasta merkezli bakım**ın farklı **yetkinlik** alanlarını temsil ettiğini doğrulamıştır. Uyum indeksleri (RMSEA, CFI, GFI vb.) genellikle kabul edilebilir düzeyde bulunmuş, bu da Türkçe formun iyi bir model uyumuna sahip olduğunu göstermiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak, genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi kullanılır.)

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal Dil (Bilinmiyor, ancak genellikle İngilizce veya ilgili Avrupa dili)

Popülasyon Grubu: Sağlık Profesyonelleri (Özellikle hemşireler, doktorlar veya diğer sağlık çalışanları)

Yaş Grubu: Yetkinler (Sağlık hizmeti sunan profesyoneller)

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması genellikle Türkiye'deki çeşitli hastanelerde görev yapan hemşireler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirimli Anket

Anahtar Kelimeler

Hasta Bakım, Öz Yeterlik, Eğitim, Psikometri, Cronbach Alfa, Ölçek Uyarlama, Sağlık Hizmetleri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmamıştır.

Kuruluş E-posta Adresleri: aliarslanoglu18@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Yayın Adresi: Sağlanmamıştır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler: Ölçeğin kullanımı izinleri için sorumlu yazar Ali Arslanoğlu ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlarda ücret bilgisi sorumlu yazardan alınmalıdır.

Test Yılı: Türkçe Uyarlama Çalışması 2019 yılında yayınlanmıştır.

Kaynaklar

Arslanoğlu, A., ve Kırılmaz, H. (2019). Hasta merkezli bakım yetkinliği (HMBY) ölçeğinin

Türkçe'ye uyarlanması. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 6(2), 158-166.

Bu makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr.

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: hasta-merkezli-bakim-yetkinligi-hmby-olceginin-turkceye-uyarlanmasi-toad.pdf

Hasta Merkezli Bakım Yetkinliği (HMBY) Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Ölçek maddelerine erişim için ilgili makaleye başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM